

VERGUNNING
VOOR GRONDWATERONTTREKKING OP GROND VAN DE
WATERWET

verleend aan

Wij Maken Energie B.V.

De activiteit water in de bodem brengen of eraan te onttrekken

Locatie: Portland kadastraal bekend gemeente Groningen, sectie L nr. 2418

Groningen, 6 december 2022

Nr. 2022 - 090606

Procedure nr. K7234951

Inhoudsopgave

1. VERGUNNINGAANVRAAG.....	3
1.1 Onderwerp aanvraag	3
1.2 Actuele vergunningssituatie	3
1.3 Beschrijving van de aanvraag	3
2. PROCEDURE.....	3
2.1 Voorbereiding	3
2.2 Beslistermijn.....	3
2.3 M.e.r.-(beoordelings)plicht.....	3
2.3 Adviezen naar aanleiding van de aanvraag	4
3. TOETSING EN BEOORDELING VAN DE AANVRAAG.....	4
3.1 Inleiding.....	4
3.2 Gronden van de beslissing	4
3.3 Afsluitende overwegingen.....	6
4. CONCLUSIE.....	6
4.1 Algemeen.....	6
5. BESLUIT.....	6
5.1 Ondertekening en verzending	7
VOORSCHRIFTEN.....	8

GEDEPUTEERDE STATEN DER PROVINCIE GRONINGEN

Groningen, 6 december 2022

Nr. 2022 - 090606

Beschikken hierbij op de aanvraag van Wij Maken Energie B.V. om een vergunning op grond van de Waterwet voor de activiteit water in de bodem brengen of eraan te onttrekken.

1. VERGUNNINGAANVRAAG

1.1 Onderwerp aanvraag

Op 6 september 2022 hebben wij een aanvraag ontvangen van Wij maken Energie B.V. voor een vergunning ingevolge artikel 6.4 van de Waterwet voor de volgende activiteit: water in de bodem brengen of eraan te onttrekken. De activiteit wordt verricht op de locatie Portland te Groningen, kadastraal bekend gemeente Groningen, sectie L, nummer 2418.

1.2 Actuele vergunningssituatie

Op de locatie zijn geen andere vergunningen van kracht.

1.3 Beschrijving van de aanvraag

Wij Maken Energie B.V. vraagt een vergunning aan voor het onttrekken en infiltreren van grondwater door middel van een bodemenergiesysteem. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een recirculatiesysteem met een onttrekkingsbron en een infiltratiebron. Het bodemenergiesysteem wordt aangelegd ten behoeve van de verduurzaming van de toekomstige bebouwing van de ontwikkellocatie Portland.

2. PROCEDURE

2.1 Voorbereiding

Voor de voorbereiding van de beschikking hebben wij op grond van art. 6.4 Waterwet en art. 6.1.c. Waterbesluit de reguliere voorbereidingsprocedure uit de Algemene wet bestuursrecht gevolgd.

Wij hebben de ontvangst van bovengenoemde aanvraag op 6 september 2022 schriftelijk bevestigd. Bij brief van 26 oktober 2022 (nr. 2022-107551) is de procedure opgeschort in afwachting van het besluit op de aanvraag voor de vormvrije m.e.r.-beoordeling. Na het besluit op de aanvraag vormvrije m.e.r.-beoordeling van 18 november 2022 is de procedure weer hervat.

2.2 Beslistermijn

De reguliere termijn is, op grond van artikel 4:13 Awb, 8 weken na aanvraag.

2.3 M.e.r.-(beoordelings)plicht

Het voornemen valt onder categorie D 15.2 van het Besluit m.e.r.: "de aanleg, wijziging of uitbreiding van werken voor het onttrekken of kunstmatig aanvullen van grondwater". Dat betekent dat er sprake is van een m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteit. Omdat de onttrekking kleiner is dan bij deze categorie van het Besluit m.e.r. genoemde drempel van 1.5 miljoen M3 per jaar, is er sprake van een zogenaamde "vormvrije" m.e.r.-beoordeling.

Dit betekent dat wij op basis van de criteria die in bijlage III van de Europese m.e.r.-richtlijn zijn genoemd, zijnde de kenmerken van het project, de plaats van project en kenmerken van de potentiële effecten, moeten beoordelen of er sprake kan zijn van mogelijke nadelige milieugevolgen zodat een m.e.r.-procedure noodzakelijk is.

Op 6 september 2022 heeft Wij maken Energie B.V. hiervoor een aanmeldingsnotitie bij ons ingediend. Na beoordeling van de aanmeldingsnotitie hebben wij bij besluit van 18 november 2022 besloten, dat op grond van artikel 7.2 onder 4 van de Wet Milieubeheer voor de realisatie en het in gebruik nemen van het open bodemenergiesysteem aan de Friesestraatweg 181 te Groningen, geen milieueffectrapport (MER) opgesteld hoeft te worden.

2.3 Adviezen naar aanleiding van de aanvraag

De volgende instanties zijn als adviseur en/of betrokken bestuursorganen bij de procedure ingeschakeld:

- Waterschap Noorderzijlvest
- Gemeente Groningen

Op 7 september 2022 hebben wij een exemplaar van genoemde aanvraag voor advies verzonden aan de bij deze procedure betrokken adviseurs.

Naar aanleiding van de toegezonden aanvraag zijn geen adviezen uitgebracht.

3. TOETSING EN BEOORDELING VAN DE AANVRAAG

3.1 Inleiding

Op grond van artikel 6.4 van de Waterwet zijn wij bevoegd om op deze aanvraag te beslissen.

3.2 Gronden van de beslissing

Beperking grondwateronttrekking

Per saldo zal er geen grondwater worden onttrokken. Alleen tijdens de aanleg, ontwikkeling en onderhoud van de bronnen zal grondwater worden onttrokken. Bij voorkeur wordt dit grondwater geloosd op de bodem of het riool. Hiervoor zal toestemming worden gevraagd aan het bevoegd gezag.

Effecten op het grondwaterregime

Rond het onttrekkingsfilter zal een stijghoogteverlaging optreden en rond het infiltratiefilter een stijghoogteverhoging in het tweede watervoerende pakket. De stijghoogteveranderingen bedragen maximaal 4,15 meter rondom de filters. Het invloedsgebied van de onttrekking/infiltratie zal ca 310 meter vanaf de bronnen bedragen. De invloed op het bovenste grondwater is verwaarloosbaar.

Hydrothermische effecten

Het temperatuurverloop rond de onttrekkingsbron zal tijdens de werking van het bodemenergiesysteem niet veranderen. Het temperatuurverloop in de infiltratiebron zal variëren van 7 tot 15 graden celsius in het tweede watervoerende pakket. Het effect op de temperatuur van het grondwater zal maximaal op 105 meter van de infiltratiebron merkbaar zijn. De opwarming//afkoeling van het grondwater zal geen nadelige invloed hebben op de samenstelling van het grondwater.

Opbarstisico (bij infiltratie)

Vanwege de grote diepte van de onttrekking en de geringe hoeveelheid grondwater dat geïnfiltreerd wordt zal er geen risico zijn voor opbarsting van de bodem.

Kwel/inzijing

Effecten op het grondwaterregime zijn vooral lokaal en zullen geen effect hebben op kwel- of inzijgingspatronen.

Effecten op de landbouw/natuur

Veranderingen in de grondwaterstand ten gevolge van grondwateronttrekkingen kunnen leiden tot schade aan landbouw, natuur en overig groen. Het bodemenergiesysteem bevindt zich in Groningen. Het systeem is aangelegd in het tweede watervoerend pakket. Er treedt volgens de berekeningen geen beïnvloeding op van het freatisch grondwater en of het eerste watervoerend pakket. Er zijn derhalve geen gevolgen van het geplande bodemenergiesysteem voor landbouw, natuur en overig groen.

Effecten op het oppervlaktewater

Gezien het verwaarloosbaar effect op de hoogte grondwaterstanden zal er geen effect optreden op het oppervlaktewater.

Effecten op de bebouwing(zetting).

De maximale berekende zetting is 1,1 mm met een zettingsverhang van 0,04 mm/m. Als maat voor schade aan bebouwing en infrastructuur worden de grenswaarden van 15 à 16 millimeter zetting en 3,33 mm/m zettingsverhang aangehouden als kritieke grenswaarden. Gezien de verwachte zetting worden geen nadelige effecten ten aanzien van bebouwing en infrastructuur verwacht.

Effecten op grondwaterverontreiniging

Binnen het invloedsgebied van het bodemenergiesysteem zijn geen verontreinigingen in het eerste en tweede watervoerende pakket bekend. Het bodemenergiesysteem beïnvloedt het freatisch pakket niet. Negatieve gevolgen voor bestaande grondwaterverontreinigingen worden daarom niet verwacht.

Wel is er sprake van licht tot sterk verontreinigde bovengrond. Voorafgaand aan de boor- en aanlegwerkzaamheden dient bij de gemeente Groningen de status met betrekking tot de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem (grond en grondwater) in relatie tot de voorgenomen (boor- en aanleg)werkzaamheden van het open bodemenergiesysteem te worden geraadpleegd. Mogelijk dat bij de (boor-en aanleg)werkzaamheden met in de ondiepe bodem aanwezige verontreinigingen rekening zal moeten worden gehouden.

Effecten op grondwaterkwaliteit

De temperatuur van het geïnfiltreerde water ligt tussen de 7 en 15 graden. Hierdoor zal de samenstelling van het grondwater niet beïnvloed worden.

Invloed op het zoet-zout grensvlak

De grens tussen zoet en brak/zout grondwater ligt op ca. 10 meter beneden maaiveld. Gezien de diepte waarin de onttrekking en/of infiltratie plaatsvindt zal het zoet/zout grensvlak niet beïnvloed worden.

Archeologie

Omdat de effecten op het bovenste grondwater verwaarloosbaar is, worden er geen nadelige effecten verwacht op eventuele archeologische waarden. Indien tijdens de aanleg van het bodemenergiesysteem archeologische resten worden aangetroffen, zal het werk worden stilgelegd en een melding gemaakt worden bij de gemeente.

Onttrekkingen van derden

Naast het beoogde bodemenergiesysteem van Portland ligt het bodemenergiesysteem Woldringh. Als beide systemen in werking zijn vindt er geringe hydrologische en hydrothermische beïnvloeding plaats maar dat zal geen nadelig effect hebben op de werking van beide systemen.

Energiebalans

De SPF (Seasonal Performance Factor) van het systeem bedraagt 3,9. Er is sprake van een koudeoverschot. Dit leidt niet tot nadelige beïnvloeding van andere systemen.

Toetsing aan het provinciaal beleid:

Het provinciaal beleid stelt het volgende ten aanzien van grondwateronttrekkingen:

Wij stimuleren een zorgvuldig gebruik van grondwater omdat bij grondwateronttrekking onvermijdelijk neveneffecten optreden. We hanteren daarom de volgende uitgangspunten bij het verlenen van vergunningen voor grondwateronttrekking:

- *het onttrokken grondwater wordt weer aangevuld, hetzij op natuurlijke wijze dan wel kunstmatig met water van een geschikte kwaliteit*
- *de samenstelling van het grondwater wordt niet nadelig beïnvloed*
- *de onderlinge beïnvloeding voor de verschillende gebruiksdoelen is maatschappelijk aanvaardbaar*

De vergunningaanvraag voldoet aan bovengenoemde uitgangspunten. Dat betekent dat de vergunning verleend kan worden.

Afsluitende overwegingen

3.3 Afsluitende overwegingen

Door toepassing van het energieopslagsysteem wordt, in vergelijking met conventionele koeling en verwarming, volgens de effectenrapportage behorend bij deze aanvraag, een besparing gerealiseerd van circa **196.595 m³** aardgas. Het elektriciteitsverbruik neemt wel toe. De reductie van het energieverbruik heeft een vermindering van uitstoot van **320 ton CO₂** tot gevolg. Het onttrekken en infiltreren van grondwater ten behoeve van het energieopslagsysteem heeft geen nadelige effecten op andere belangen. Het verlenen van de gevraagde vergunning is daarom niet strijdig met het beleid ten aanzien van het grondwaterbeheer. De provincie Groningen staat positief tegenover het gebruik van grondwater ten behoeve van koude-/warmte opslagen.

4. CONCLUSIE

4.1 Algemeen

Uit de overwegingen volgt dat de gevraagde vergunning niet strijdig is met de belangen van het grondwaterbeheer en daarom kan worden verleend.

5. BESLUIT

Gelet op het bepaalde in de artikel 6.4 van de Waterwet, de Provinciale Omgevingvisie, de Algemene wet bestuursrecht en de Omgevingsverordening Provincie Groningen 2016 besluiten wij:

- I.
  - a. aan Wij Maken Energie B.V. vergunning te verlenen voor het onttrekken en in de bodem terugbrengen van maximaal:
    - 125 m³** grondwater per uur;
    - 3.000 m³** grondwater per dag;
    - 93.000 m³** grondwater per maand;
    - 279.000 m³** grondwater per kwartaal;
    - 800.400 m³** grondwater per jaar.
  - c. de vergunning te verlenen voor onbepaalde tijd.
  - d. de vergunning te verlenen voor de locatie, die kadastraal bekend staat als Groningen, sectie L, nr. 2418.
  - e. De vergunning te verlenen voor het onttrekken en in de bodem terugbrengen van grondwater met onttrekkingsputten die als volgt zijn gesitueerd:
    - Onttrekkingsput: RD-coördinaten 231776 (X) en 582564 (Y);
    - Infiltratieput: RD-coördinaten 231866 (X) en 582440 (Y);
  - f. de vergunning te verlenen voor het onttrekken en in de bodem terugbrengen van grondwater voor het open bodemenergiesysteem van ontwikkelproject Portland, Groningen.
- II. de volgende documenten zijn onderdeel van deze beschikking:
  - vergunningaanvraag met aanvraagnummer 7234951, 6 september 2022, KWA Bedrijfsadviseurs B.V. in opdracht van Wij maken Energie B.V.;
  - Toelichting vergunningaanvraag Waterwet energieopslagsysteem ontwikkelproject Portland, Groningen, kenmerk 4202632DR03, 5 september 2022, KWA Bedrijfsadviseurs B.V., opdrachtgever Linthorst Techniek B.V.;
- III. de vergunning te registreren in het landelijk grondwaterregister onder nr: 377649

IV. aan deze beschikking de bijgevoegde voorschriften te verbinden:

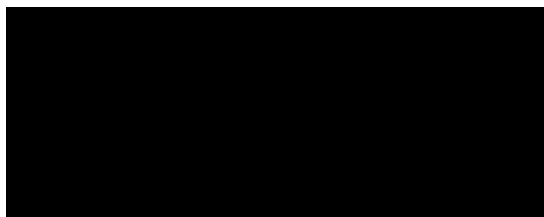
V. Te bepalen dat een exemplaar van dit besluit zal worden gezonden aan:

- Burgemeester en wethouders van de gemeente Groningen, Postbus 30026, 9700 RM Groningen;
- Dagelijks bestuur van het Waterschap Noorderzijlvest, Postbus 18, 9700 AA Groningen.

5.1 Ondertekening

Namens Gedeputeerde Staten van Groningen,

Namens dezen:

Teamleider VTH

Domein Uitvoering

VOORSCHRIFTEN

ALGEMENE VOORSCHRIFTEN	9
1. WERKZAAMHEDEN TEN BEHOEVE VAN HET BODEMENERGIESYSTEEM	9
2. AANLEG VAN HET BODEMENERGIESYSTEEM.....	9
3. GEBRUIK EN BEHEER VAN HET BODEMENERGIESYSTEEM	10
4. MONITORING TIJDENS GEBRUIK VAN HET BODEMENERGIESYSTEEM	12
5. BEËINDIGING ONTTREKKING.....	13
BIJLAGE I: MONITORINGPARAMETERS GRONDWATERKWALITEIT	14
BIJLAGE II: BEREKENING AAN BODEM TOEGEVOEGDE WARMTE EN KOUDE	15
BIJLAGE III: BEREKENING KOUDE- EN WARMTE-OVERSCHOT	16
BIJLAGE IV: BEREKENING PRODUCTIVITEIT	17
BIJLAGE V: MEETSTAAT.....	18
BIJLAGE VI: TOELICHTING MODEL-WATERVERGUNNING OPEN BODEMENERGIESYSTEMEN	22

ALGEMENE VOORSCHRIFTEN

1. WERKZAAMHEDEN TEN BEHOEVE VAN HET BODEMENERGIESYSTEEM

- 1.1. Het verrichten van werkzaamheden ten behoeve van het bodemenergiesysteem vindt plaats overeenkomstig het daartoe krachtens het Besluit bodemkwaliteit aangewezen normdocument door een persoon of instelling, die daartoe beschikt over een erkenning op grond van dat besluit. [betreft instructievoorschrift Waterbesluit artikel 6.11e]
- 1.2. Voor de start van de boorwerkzaamheden dient bij bevoegd gezag geïnformeerd te worden naar de status van de bodemsanering op het terrein. Indien de bodemsanering nog niet heeft plaatsgevonden, dient toestemming te worden gevraagd aan bevoegd gezag voordat er met de boorwerkzaamheden gestart wordt.

2. AANLEG VAN HET BODEMENERGIESYSTEEM

- 2.1. De start van de boorwerkzaamheden voor de aanleg van het ondergrondse deel van het bodemenergiesysteem wordt tenminste twee weken schriftelijk of per e-mail vooraf aan GS gemeld. Vergunninghouder vermeld daarbij tevens het bedrijf dat de boorwerkzaamheden zal gaan verrichten.
- 2.2. Een afschrift van de boorbeschrijving conform de eisen in protocol SIKB-2101 wordt voorafgaand aan de ingebruikname van de inrichting toegezonden aan GS.
- 2.3. Per cluster van bronnen worden in het boorgat van één bron, of in een waarnemingsput nabij één bron, peilbuizen geplaatst die geschikt zijn voor de meting van de grondwaterstanden, stijghoogtes, grondwatertemperaturen en voor de bemonstering van het grondwater ter hoogte van:
  - het filtertraject van de bronnen;
  - de freatische grondwaterstand;
  - het watervoerende pakket dat gelegen is direct boven het watervoerend pakket waaraan het grondwater wordt onttrokken en waarin dit wordt geretourneerd.
- 2.4. Ter vaststelling van de chemische samenstelling van het grondwater in de referentiesituatie wordt het grondwater in het gepompte pakket voorafgaand aan de eerste retournering door daartoe erkende personen of instellingen bemonsterd en geanalyseerd op de stoffen zoals in bijlage I is aangegeven. Daarbij wordt per doublet of per cluster van doubletten het grondwater bemonsterd ter hoogte van onttrekkings- en infiltratiediepte van de bronfilters.
Het analyserapport wordt tenminste 2 weken voorafgaand aan de ingebruikname van het bodemenergiesysteem aan GS toegezonden.
- 2.5. Het gebruik van het bodemenergiesysteem leidt niet tot grotere of andere negatieve effecten op bij het grondwater betrokken belangen dan welke zijn beschreven in de onder punt II van deze beschikking genoemde effectenstudie. De vergunninghouder toont dit aan door voor de ingebruikname van de inrichting, en telkens wanneer de inrichting wezenlijk wordt gewijzigd, de hydrologische effecten zoals beschreven in de onder punt II van deze beschikking genoemde effectenstudie te verifiëren door middel van een hydrologische veldproef. De rapportage van de proef wordt uiterlijk 2 weken voorafgaand aan de ingebruikname of wijziging van de inrichting aan GS toegezonden.

3. GEBRUIK EN BEHEER VAN HET BODEMENERGIESYSTEEM

- 3.1. De ingebruikname van het bodemenergiesysteem wordt tenminste twee weken vooraf aan GS gemeld.
- 3.2. Het grondwater wordt uitsluitend onttrokken aan en teruggebracht in het tweede watervoerende pakket.
- 3.3. Het onttrokken grondwater wordt teruggebracht in het watervoerend pakket waaraan het is onttrokken, met uitzondering van maximaal 18.000 m³ voor de aanleg van de bronnen en jaarlijks maximaal 400 m³ voor het onderhoud van de bronnen.
- 3.4. Indien mechanische putreiniging niet mogelijk is, mag chemische putreiniging plaatsvinden, indien GS hier vooraf goedkeuring heeft verleend, conform de bij de goedkeuring door GS gestelde voorschriften.
- 3.5. De temperatuur van het grondwater dat door het bodemenergiesysteem in de bodem wordt teruggebracht, bedraagt niet meer dan 25°C.¹ [betreft instructievoorschrift Waterbesluit artikel 6.11b]
- 3.6. Het bodemenergiesysteem bereikt uiterlijk vijf jaar na de datum van ingebruikneming een moment waarop de hoeveelheid koude, die, uitgedrukt in MWh, vanaf de datum van ingebruikneming door het systeem aan de bodem is toegevoegd, ten minste 100 % en ten hoogste 115 % bedraagt ten opzichte van de hoeveelheid warmte, die, uitgedrukt in MWh, vanaf die datum door het systeem aan de bodem is toegevoegd. Het systeem herhaalt dit telkens uiterlijk vijf jaar na het laatste moment waarop die situatie werd bereikt. [uitwerking instructievoorschrift Waterbesluit artikel 6.11c lid 3].
- 3.7. Indien de hoeveelheid warmte en de hoeveelheid koude die vanaf de datum van ingebruikneming door het systeem aan de bodem zodanig van elkaar verschillen dat het niet aannemelijk is dat aan voorschrift 3.6 kan worden voldaan, wordt op verzoek van het bevoegd gezag binnen drie maanden een plan van aanpak ingediend waarin is vastgelegd op welke wijze en binnen welke termijn aan voorschrift 3.6 zal worden voldaan. Nadat het bevoegd gezag daarmee heeft ingestemd, maakt het plan van aanpak deel uit van de vergunning. [betreft voorschrift Waterbesluit artikel 6.11c lid 5]
- 3.8. De SPF van het ondergrondse deel van het bodemenergiesysteem inclusief de warmtepomp bedraagt tenminste 3,9.
- 3.9. Indien op de datum waarop de warmte- koude-voorziening twee volledige jaren in bedrijf is, deze opbrengst tenminste 20 % minder is dan in voorschrift 3.8 is voorgeschreven, kan ons college eisen dat de vergunninghouder binnen 3 maanden na die datum een plan van aanpak indient, waarin de vergunninghouder aangeeft welke maatregelen hij zal treffen om de warmte- en koude-voorziening zodanig bij te stellen dat aannemelijk is dat daarmee zal worden voldaan aan voorschrift 3.8. [betreft voorschrift Waterbesluit artikel 6.11g lid 3].
- 3.10. Bij ongebruikelijk drukverlies in het gebouwzijdige deel van de warmte- en koudevoorziening wordt de grondwateronttrekking stilgelegd en wordt dit voorval direct aan GS gemeld. De grondwateronttrekking wordt pas weer gestart nadat gebleken is dat er geen lekkage van het gebouwzijdige deel van deze voorziening naar het bodemzijdige deel daarvan plaatsvindt.

---

¹ Op grond van artikel 6.11b lid 2 Wtb kan het bevoegd gezag een afwijkend voorschrift voor de 'retourtemperatuur' opnemen. Zie daarvoor de toetslijst in § 3.3.

- 3.11. Vanaf het moment dat het bodemenergiesysteem twee jaar in gebruik is, bedraagt de productiviteit in ieder daarop volgend kalenderjaar tenminste 0,00465 MWh/m³. Indien de productiviteit over een kalenderjaar minder dan 80 % van de vereiste productiviteit bedraagt, kan ons college eisen dat de vergunninghouder binnen 3 maanden na die datum een plan van aanpak indient, waarin de vergunninghouder aangeeft welke maatregelen hij zal treffen om de warmte- en koude-voorziening zodanig bij te stellen dat aannemelijk is dat daarmee zal worden voldaan aan dit voorschrift.
- 3.12. De vergunninghouder registreert alle gegevens van de warmte- koude-voorziening met betrekking tot de vergunning, meldingen, aanleg, onderhoud en monitoring. Deze gegevens zijn te allen tijde op de locatie in te zien door de toezichthouder. Het betreft ten minste de volgende gegevens:
1. kopie van deze vergunning;
  2. kopie van het effectrapport en de eventuele daarbij behorende aanvullingen;
  3. overzicht locaties bronnen en installatie;
  4. principeschema installatie;
  5. kopie boorstaten bronnen;
  6. rapportage van de verificatie van de hydrologische effecten;
  7. specificaties bronpompen;
  8. controlerapport van de installatie;
  9. fabriekscertificaat van de watermeters, temperatuuropnemers en energiemeters;
  10. verklaring van installatie conform het fabriekscertificaat van de watermeters, temperatuuropnemers en energiemeters;
  11. recente kalibratierapporten van de watermeters, temperatuuropnemers en energiemeters, waarbij minimaal de kalibratie-frequentie wordt gehanteerd zoals die is aangegeven in het fabriekscertificaat;
  12. jaaropgaven debiet/temperatuur/energiebalans/spui;
  13. gegevens brononderhoud.
  14. Analyserapporten grondwaterkwaliteit
-

4. MONITORING TIJDENS GEBRUIK VAN HET BODEMENERGIESYSTEEM

- 4.1 Er wordt een registratie bijgehouden van de per maand onttrokken en in de bodem teruggebrachte hoeveelheden grondwater en het maximale onttrekkingsdebiet per maand.
- 4.2 Er wordt een registratie bijgehouden van de maximale en gemiddelde temperatuur per maand van het in de bodem opgepompte grondwater en van de gemiddelde temperatuur per maand van het in de bodem teruggebrachte grondwatertemperatuur per maand van het in de bodem teruggebrachte grondwater.
- 4.3 Er wordt een registratie bijgehouden van de hoeveelheden warmte en koude die in iedere maand aan de bodem zijn toegevoegd, van de SPF over ieder kalenderjaar en van de metingen die daaraan ten grondslag liggen. Deze hoeveelheden worden berekend conform bijlage II. De SPF wordt gemeten en berekend conform ISSO-publicatie 39.
- 4.4 De registraties als genoemd in de voorschriften 4.1, 4.2 en 4.3, worden gebaseerd op momentane metingen tijdens de bedrijfsvoering, met een nauwkeurigheid van ten minste 95 % en een frequentie van tenminste een maal per 15 minuten, van:
1. de hoeveelheden grondwater die worden onttrokken
  2. De hoeveelheden grondwater die in de bodem worden teruggebracht danwel als spui worden afgevoerd, en
  3. de temperaturen van het onttrokken en in de bodem teruggebrachte grondwater.
- 4.5 De verzamelde gegevens als bedoeld in de voorschriften 4.1, 4.2 en 4.3 worden uiterlijk op 31 januari van ieder jaar voor het voorgaande kalenderjaar aan GS opgegeven met gebruikmaking van de door GS vastgestelde meetstaat². De gegevens als bedoeld bij voorschrift 4.3 worden tevens gesommeerd vanaf de datum van ingebruikneming van het bodemenergiesysteem. De gegevens over de hoeveelheden warmte en koude die in iedere maand aan de bodem zijn toegevoegd worden voor de periode van de voorgaande 5 kalenderjaren in een grafiek weergegeven conform het voorbeeld in bijlage III en IV, waarmee wordt onderbouwd of de inrichting voldoet aan voorschrift 3.6.
- 4.6 Ter vaststelling van de invloed van de inrichting op de chemische samenstelling van het grondwater wordt aan het einde van het warme of koude seizoen waarin de inrichting 2 jaar in werking is geweest, het grondwater in het gepompte pakket bemonsterd en geanalyseerd op de stoffen zoals in bijlage I is aangegeven. Daarbij wordt per doublet of per cluster van doubletten bij de bron die in het afgelopen seizoen grondwater heeft geïnjecteerd het grondwater bemonsterd en geanalyseerd. Het analyserapport wordt als bijlage bijgevoegd bij de monitoringsrapportage over het kalenderjaar waarin de bemonstering heeft plaatsgevonden, met een beschouwing van de invloed van de inrichting op de chemische samenstelling van het grondwater.

---

² GS stelt hiertoe de meetstaat vast naar de model-meetstaat in bijlage VI.

- 4.7 Indien de gegevens als genoemd in de voorschriften 4.5 en 4.6 afwijkingen vertonen, kan het bevoegd gezag aanvullend onderzoek eisen naar de effecten daarvan op de bij het grondwater betrokken belangen.
- 4.8 Nadat de inrichting twee volledige kalenderjaren in gebruik is, en na iedere periode van vijf kalenderjaren die daar op volgen, overlegt de vergunninghouder een evaluatierapport waarin in ieder geval het volgende is opgenomen:
- De hoeveelheden warmte en koude die per maand aan de bodem zijn toegevoegd, inclusief een beschouwing van maatregelen die genomen zijn of worden om aan voorschrift 3.6 te voldoen;
  - Voorgedane calamiteiten of ongewone voorvallen;
  - De SPF van het bodemenergiesysteem gedurende de afgelopen periode, inclusief een beschouwing van maatregelen die genomen zijn of worden om aan voorschrift 3.8 te voldoen.

5. BEËINDIGING ONTTREKKING

- 5.1. Beëindiging van de onttrekking en van het in de bodem terugbrengen van grondwater, en de datum van afdichting van de bronnen en waarnemingsfilters, worden tenminste vier weken voor de beëindiging aan GS gemeld. [betreft instructievoorschrift Waterbesluit artikel 6.11f lid 1, met aanvulling dat ook de datum van de afdichting in de melding aangegeven dient te worden]
- 5.2. Na beëindiging van de onttrekking worden binnen een maand de in voorschrift 4 genoemde gegevens voor het kalenderjaar waarin de onttrekking is beëindigd aan GS toegezonden.
- 5.3. Zo spoedig mogelijk na de beëindiging van het gebruik van een open bodemenergiesysteem wordt het systeem, zonder daarbij het ondergrondse deel te verwijderen, zodanig opgevuld dat de werking van de oorspronkelijke waterscheidende lagen wordt hersteld.
[betreft instructievoorschrift Waterbesluit artikel 6.11f lid 2]
- 5.4. Na buitengebruikstelling wordt binnen een maand na de afdichting een verslag van de afdichting aan GS toegezonden.

BIJLAGE I: MONITORINGPARAMETERS GRONDWATERKWALITEIT

Behorend bij voorschrift 2.4 en 4.6 van de modelvergunning voor open bodemenergiesystemen.

Parameters analyse zoet en licht brak grondwater ($Cl < 1.000 \text{ mg/l}$)

Parameter	Methode	Eenheid
<u>Algemene parameters</u>		
Elektrisch geleidingsvermogen (EC)	Veldmeting – BRL SIKB 2000 of AS SIKB 2000	ms/m
Watertemperatuur	Veldmeting	°C
Zuurstof	Veldmeting	mg/l
Zuurgraad	Veldmeting – BRL SIKB 2000 of AS SIKB 2000 Laboratoriumanalyse – AS SIKB 3000	pH
<u>Anorganische parameters</u>		
Ammonium (NH_4^+)	-	mg/l
Chloride (Cl^-)	AS SIKB 3000	mg/l
Nitraat (als NO_3^-)	AS SIKB 3000	mg/l
Sulfaat (SO_4^-)	AS SIKB 3000	mg/l
Totaal fosfaat (PO_4^-)	AS SIKB 3000	mg/l
Bicarbonaat (HCO_3^-)	-	mg/l
Calcium (Ca^{2+})	-	µg/l
Natrium (Na^+)	-	µg/l
Kalium (K^+)	-	µg/l
Magnesium (Mg^{2+})	-	µg/l
IJzer (Fe^{2+})	-	µg/l
Mangaan (Mn^{2+})	-	µg/l
<u>Organische parameters</u>		
Dissolved organic carbon (DOC)	-	µg/l

Parameters analyse brak en zout grondwater ($Cl \geq 1.000 \text{ mg/l}$)

Parameter	Methode	Eenheid
<u>Algemene parameters</u>		
Elektrisch geleidingsvermogen (EC)	Veldmeting – AS SIKB 2000 of AS SIKB 2000	ms/m
Watertemperatuur	Veldmeting	°C
<u>Anorganische parameters</u>		
Chloride (Cl^-)	AS SIKB 3000	mg/l

BIJLAGE II: BEREKENING AAN BODEM TOEGEVOEGDE WARMTE EN KOUDE

Behorend bij voorschrift 4.3 van de modelvergunning voor open bodemenergiesystemen.

De hoeveelheden van aan de bodem toegevoegde warmte en koude worden per maand als volgt berekend:

$$\sum E_{vb} = \frac{\sum (T_{in} - T_{uit}) * V * \rho * Cp}{3.6 * 10^9} [MWh]$$

$$\sum E_{kb} = \frac{\sum (T_{uit} - T_{in}) * V * \rho * Cp}{3.6 * 10^9} [MWh]$$

Hierin is:

E_{vb} : de hoeveelheid koude die aan de bodem is toegevoegd tijdens verwarmingsbedrijf in MWh.

E_{kb} : de hoeveelheid warmte die aan de bodem is toegevoegd tijdens koelbedrijf in MWh.

T_{in} : de temperatuur van het onttrokken grondwater voor het passeren van de warmtewisselaar in °C.

T_{uit} : de temperatuur van het in de bodem terug te brengen grondwater na het passeren van de warmtewisselaar in °C.

V : het verpompte volume grondwater (in m³) in de tijdspanne van de huidige momentane meting tot aan de voorafgaande momentane meting.

Dit volume wordt berekend als: het debiet tijdens de huidige momentane meting (in m³/uur) maal de lengte van de periode van de huidige momentane meting tot aan de voorafgaande momentane meting (in uur).

ρ : de dichtheid van de circulatievloeistof in kg/m³.

Cp : de warmtecapaciteit van het grondwater in J/kg·°C.

Deze berekeningen worden gebaseerd op momentane metingen met een frequentie van minimaal 1 maal per 15 minuten van de temperatuur van het grondwater voor en na het passeren van de warmtewisselaar en van het verpompte debiet daarvan.

BIJLAGE III: BEREKENING KOUDE- EN WARMTE-OVERSCHOT

Behorend bij voorschrift 3.6 (optie 2 en 3) en 4.5 van de modelvergunning voor open bodemenergiesystemen.

Bij optie 2 van voorschrift 3.6 – wijze van berekening koude-overschot:

$$KO = \frac{\sum E_{vb}}{\sum E_{kb}} \times 100\%$$

Bij optie 3 van voorschrift 3.6 – wijze van berekening warmte-overschot:

$$WO = \frac{\sum E_{kb}}{\sum E_{vb}} \times 100\%$$

Hierin is:

KO: koude-overschot in %.

WO: warmte-overschot in %.

E_{vb} : de hoeveelheid koude die aan de bodem is toegevoegd tijdens verwarmingsbedrijf vanaf de datum van ingebruikneming door het systeem, in MWh, zoals gedefinieerd in bijlage 2.4.

E_{kb} : de hoeveelheid warmte die aan de bodem is toegevoegd tijdens koelbedrijf vanaf de datum van ingebruikneming door het systeem aan de bodem is toegevoegd, in MWh, zoals gedefinieerd in bijlage 2.4.

BIJLAGE IV: BEREKENING PRODUCTIVITEIT

Behorend bij voorschrift 3.11 van de modelvergunning voor open bodemenergiesystemen.

De productiviteit van een open bodemenergiesysteem over een kalenderjaar wordt als volgt berekend:

$$P = \frac{E_{vb} + E_{kb}}{Q} [MWh / m^3]$$

Hierin is:

P: de productiviteit over het kalenderjaar.

E_{vb} : de totale hoeveelheid koude die aan de bodem is toegevoegd tijdens verwarmingsbedrijf over het kalenderjaar in MWh.

E_{kb} : de totale hoeveelheid warmte die aan de bodem is toegevoegd tijdens koelbedrijf in MWh over het kalenderjaar.

Q: het totale volume aan grondwater dat door het systeem gedurende het kalenderjaar, in de bodem is teruggebracht.

BIJLAGE V: MEETSTAAT

Behorend bij voorschrift 4.1 t/m 4.5 van de modelvergunning voor open bodemenergiesystemen.

Debieten

Maand	Meetgegevens debieten					Gespuid grondwater (m3)
	Onttrokken grondwater(m3)	In de bodem teruggebracht grondwater totaal (m3)	In de bodem teruggebracht grondwater tijdens koel- bedrijf (m3)	In de bodem teruggebracht grondwater tijdens verwarmings- bedrijf (m3)	Maximaal uurdebiet (m3/h)	
Januari	_____	_____	_____	_____	_____	_____
Februari	_____	_____	_____	_____	_____	_____
Maart	_____	_____	_____	_____	_____	_____
April	_____	_____	_____	_____	_____	_____
Mei	_____	_____	_____	_____	_____	_____
Juni	_____	_____	_____	_____	_____	_____
Juli	_____	_____	_____	_____	_____	_____
Augustus	_____	_____	_____	_____	_____	_____
September	_____	_____	_____	_____	_____	_____
Oktober	_____	_____	_____	_____	_____	_____
November	_____	_____	_____	_____	_____	_____
December	_____	_____	_____	_____	_____	_____
Totaal	_____	_____	_____	_____	_____	_____

Temperatuurmetingen

Meetgegevens temperatuur

Maand	Maximale temperatuur van het grondwater dat in de bodem is teruggebracht (°C) (meting na het passeren van de warmtepomp) ³	Gemiddelde temperatuur van het grondwater dat aan de bodem is onttrokken tijdens koelbedrijf (°C) (meting na het passeren van de warmtepomp)	Gemiddelde temperatuur van het grondwater dat in de bodem is teruggebracht tijdens koelbedrijf (°C) (meting na het passeren van de warmtepomp)	Gemiddelde temperatuur van het grondwater dat aan de bodem is onttrokken tijdens verwarmingsbedrijf (°C) (meting na het passeren van de warmtepomp)	Gemiddelde temperatuur van het grondwater dat in de bodem is teruggebracht tijdens verwarmingsbedrijf (°C) (meting na het passeren van de warmtepomp)
Januari	_____	_____	_____	_____	_____
Februari	_____	_____	_____	_____	_____
Maart	_____	_____	_____	_____	_____
April	_____	_____	_____	_____	_____
Mei	_____	_____	_____	_____	_____
Juni	_____	_____	_____	_____	_____
Juli	_____	_____	_____	_____	_____
Augustus	_____	_____	_____	_____	_____
September	_____	_____	_____	_____	_____
Oktober	_____	_____	_____	_____	_____
November	_____	_____	_____	_____	_____
December	_____	_____	_____	_____	_____

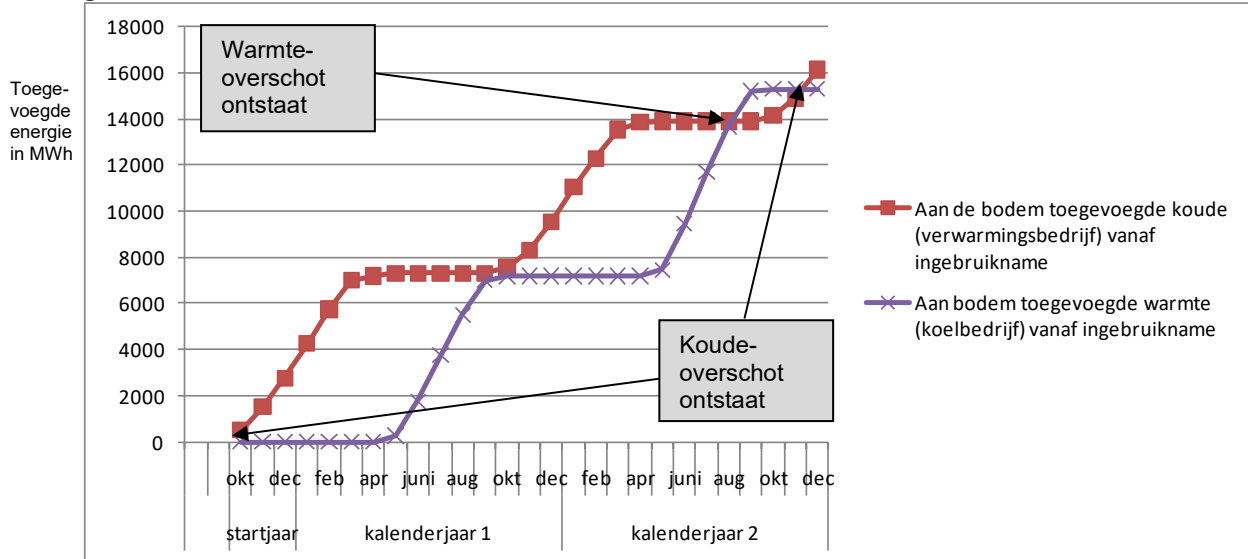
³ Bij opstarten van het systeem wordt gedurende enkele minuten een kleine hoeveelheid water uit de technische ruimte in de bodem gebracht. De temperatuur hiervan kan oplopen tot 40 °C. Bij de opgaven van de maximale temperatuur van het grondwater dat in de bodem is teruggebracht (gemeten na het passeren van de warmtepomp) kunnen de temperaturen van het water uit de technische ruimte na opstarten van het systeem buiten beschouwing blijven.

Hoeveelheden aan de bodem toegevoegde koude en warmte + SPF + Productiviteit

Jaar x	Maand	Verwarmingsbedrijf: aan bodem toegevoegde koude (MWh)	Koelbedrijf: aan bodem toegevoegde warmte (MWh)	Energieverbruik ondergronds deel inclusief warmtepomp (kWh)	SPF	Productiviteit (kWh / m3)
Jaar x per maand	Januari	_____	_____	_____	_____	_____
	Februari	_____	_____	_____	_____	_____
	Maart	_____	_____	_____	_____	_____
	April	_____	_____	_____	_____	_____
	Mei	_____	_____	_____	_____	_____
	Juni	_____	_____	_____	_____	_____
	Juli	_____	_____	_____	_____	_____
	Augustus	_____	_____	_____	_____	_____
	September	_____	_____	_____	_____	_____
	Oktober	_____	_____	_____	_____	_____
	November	_____	_____	_____	_____	_____
	December	_____	_____	_____	_____	_____
Totaal in jaar x		_____	_____	_____	_____	_____
Totaal vanaf start		_____	_____	_____	_____	_____

In de meetstaten, die jaarlijks worden toegezonden aan GS, worden de hoeveelheden aan de bodem toegevoegde warmte en koude voor de afgelopen 5 jaar in grafiekvorm weergegeven, conform de illustratie in figuur 1 (betreft een open bodemenergiesysteem dat 2 volledige kalenderjaren en 1 deel van een kalenderjaar in gebruik is).

Figuur 1. Illustratie weergave van aan de bodem toegevoegde koude en warmte tijdens de gebruiksfase.

BIJLAGE VI: TOELICHTING MODEL-WATERVERGUNNING OPEN BODEMENERGIESYSTEMEN

Begrippen

Aanvullende begrippen in de standaardvoorschriften:

Bevoegd gezag	: Gedeputeerde Staten van Provincie Groningen Postbus 610 9700 AP Groningen
Bodemzijdig deel bodemenergiesysteem	: Het geheel van de grondwateronttrekkings- en –infiltratieputten, het bijbehorend leidingwerk in de bodem en in het pand tot aan de warmtewisselaar, de grondwaterpomp(en), spoelwatervoorziening en de bijbehorende meet- en regeltechniek.
Cluster van bronnen	Een cluster van bronnen bestaat uit een groep van koude bronnen of een groep van warme bronnen, waarin de bronnen zo dicht bij elkaar staan dat ze in het grondwater één thermische bel vormen.
Houder inrichting	: Wij Maken Energie B.V. Wenumsedwarweg 18 7345 AS Wenum Wiesel
Inrichting	: Een inrichting of werk, bestemd tot het onttrekken en/of injecteren van grondwater.
Gebouwzijdig deel bodemenergiesysteem	: Het geheel van de warmte- en koude-afgiftebronnen in het gebouw, het bijbehorende leidingwerk in het gebouw tot en met de warmtewisselaar, de bijbehorende circulatiepompen en de bijbehorende meet- en regeltechniek.
GS/ons college	: gedeputeerde staten van Provincie Groningen
De provincie	: De provincie Groningen
Weerstandbiedende laag	: Dit is een bodemlaag, veelal bestaande uit klei en/of veen, waar het grondwater niet goed doorheen kan stromen.
Waarnemingsput	: Een boorgat, niet zijnde een boorgat ten behoeve van een bron/put, waarin één of meerdere peilbuizen zijn geplaatst. M.b.v. deze peilbuizen kunnen stijghoogten, grondwaterstanden en grondwatertemperatuur gemeten worden. Tevens kunnen uit de peilbuizen grondwatermonsters genomen worden.
Peilbuis	: Een buis met een geperforeerd deel die in de bodem wordt geplaatst om de grondwaterstand of stijghoogte te meten, de bodemtemperatuur te meten of grondwatermonsters te nemen.
Bron/put	: Een buis met een geperforeerd deel die in de bodem wordt gebracht om grondwater te onttrekken of een vloeistof in de bodem te brengen. Onder een put wordt veelal verstaan het boorgat met de bron, peilbuizen, filtergrind, kleistoppen, aanvulgrond, pomp, leidingen en afwerking bovengronds.
Filter	: Het geperforeerde deel van een onttrekkings- of injectiebron of van een peilbuis waardoor het water de bron of de peilbuis in of uit kan stromen.
N.A.P.	: Normaal Amsterdams Peil

Productiviteit : De totale hoeveelheid energie die het open bodemenergiesysteem aan de bodem onttrekt en toevoegt gedurende een periode ten opzichte van de totale hoeveelheid grondwater dat het systeem gedurende die periode in de bodem terugbrengt (in MWh/m³).

Overige toelichtingen

Wettelijke regeling t.a.v. ongewone voorvallen

Indien zich ten gevolge van de onttrekking een ongewoon voorval voordoet of heeft voorgedaan, waardoor nadelige gevolgen voor het watersysteem, waaronder de chemische kwaliteit van grondwaterlichamen, zijn ontstaan of dreigen te ontstaan, treft de houder van de inrichting onmiddellijk de maatregelen die redelijkerwijs van hem kunnen worden verlangd om de gevolgen van het ongewone voorval te voorkomen of voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen zoveel mogelijk te beperken en ongedaan te maken.

De houder van de inrichting waarbij zich een ongewoon voorval als bedoeld in de Wet bodembescherming (Wbb) voordoet of heeft voorgedaan, meldt dat voorval zo spoedig mogelijk aan het bevoegd gezag Wbb. De houder van de inrichting verstrekt het bevoegd gezag Wbb tevens, zodra zij bekend zijn, de gegevens met betrekking tot:

- de omvang en de oorzaken van het voorval en de omstandigheden waaronder het voorval zich heeft voorgedaan;
- de maatregelen die genomen zijn of worden overwogen om de gevolgen van het voorval te voorkomen te beperken of ongedaan te maken.

Bij voorschrift 1.1 - Kwaliteitsborging bodembeheer

Op grond van het Besluit bodemkwaliteit en de Regeling bodemkwaliteit gelden de volgende erkenningsvereisten:

- De bronnen moeten worden aangelegd door een daarvoor op grond BRL SIKB 2100 erkend bedrijf conform de voorschriften in Protocol 2101. Deze erkenningsplicht geldt eveneens voor buitengebruikstelling van de bronnen.
- Het systeem moet zijn ontworpen en worden gerealiseerd door daartoe op grond van BRL SIKB 11000 en BRL KvINL 6000 Deel 21 erkende persoon of instelling.
- De voor de aanvraag en monitoring benodigde analyses moeten worden uitgevoerd door een daartoe op grond van AS 3000 erkend laboratorium.
- Indien boorstaten van de bronboringen en monitoringgegevens gegevens digitaal worden aangeleverd: digitale aanlevering volgens SIKB protocol 0101.

Bij voorschrift 2.2

GS stuurt de boorbeschrijvingen door naar TNO, zodat TNO deze informatie in DINO kan opnemen en ontsluiten voor derden.

Bij voorschrift 3.6

Indien tijdens de eerste 4 bedrijfsjaren jaren niet aan het de eis in voorschrift 3.6 wordt voldaan, is geen sprake van een overtreding van voorschrift 3.6.

Bij voorschrift 2.3 en 4.6

Het analysepakket voor het kwaliteitsonderzoek van het grondwater bij bodemenergiesystemen in zoet tot licht brak grondwater (tot 1.000 mg Cl/l) is uitgebreider dan dat van bodemenergiesystemen in brak tot zout grondwater (met meer dan 1.000 mg Cl/l). Deze keuze hangt samen met de (potentiële) gebruiksvormen van het grondwater. Hoe ruimer de gebruiksmogelijkheden zijn, hoe belangrijker het is om inzicht te hebben in de grondwatersamenstelling ter plaatse van de warmte-koude-opslag, en eventuele veranderingen daarin. Zoet grondwater is geschikt voor vele functies, zoals drinkwaterwinning, veedrenking en gewasberegening. De gebruiksmogelijkheden van licht brak grondwater zijn beperkter, maar ook nog redelijk groot. Licht brak water tot 1.000 mg Cl/l wordt (bij zeer droge omstandigheden incidenteel) gebruikt voor beregening van landbouwgewassen. Door de voortschrijdende ontwikkeling van ontziltingstechnieken komt bovendien het gebruik van licht brak grondwater voor de drinkwaterbereiding steeds meer binnen bereik.

Bij voorschrift 3.11

Een productiviteit van 0,00465 MWh/m³ komt overeen met een gemiddelde ΔT tussen opgepompt en teruggebracht grondwater van 4 °C.